

**PROTOCOLUL ADIȚIONAL NAGOYA- KUALA LUMPUR PRIVIND
RĂSPUNDEREA ȘI REPARAREA PREJUDICIULUI,
LA PROTOCOLUL DE LA CARTAGENA PRIVIND BIOSECURITATEA,
ADOPTAT LA MONTREAL LA 29 IANUARIE 2000, LA CONVENȚIA PRIVIND
DIVERSITATEA BIOLOGICĂ (SEMNATA LA 5 IUNIE 1992 LA RIO DE JANEIRO),
SEMENAT DE CĂTRE ROMÂNIA LA 11 MAI 2011 LA NEW YORK.**

Părțile la prezentul Protocol Adițional,

Fiind Părți la Protocolul de la Cartagena la Convenția privind Diversitatea Biologică, denumit în continuare "Protocolul",

Luând în considerare Principiul 13 al Declarației de la Rio privind mediul și dezvoltarea, Reafirmând abordarea cu precauție conținută în Principiul 15 al Declarației de la Rio privind mediul și dezvoltarea,

Recunoscând necesitatea de a se prevedea măsuri reparatorii corespunzătoare în cazul unui prejudiciu sau al unei amenințări iminente cu producerea unui prejudiciu, în conformitate cu Protocolul,

Reamintind articolul 27 al Protocolului,

Am convenit următoarele:

ARTICOLUL 1

Obiectiv

Obiectivul prezentului Protocol adițional este acela de a contribui la conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice, luând de asemenea în considerare riscurile pentru sănătatea umană, prin stabilirea unor norme și proceduri internaționale în domeniul răspunderii și reparației, în legătură cu organismele vii modificate genetic.

ARTICOLUL 2

Definirea termenilor

1. Termenii utilizați în art. 2 din Convenția privind Diversitatea Biologică, denumită în continuare "Convenția", și în art. 3 din Protocol se aplică prezentului Protocol adițional.

2. In plus, în sensul prezentului Protocol adițional:

a) "Conferința Părților, care funcționează ca reuniune a Părților la Protocol", înseamnă Conferința Părților la Convenție, care funcționează drept reuniune a Părților la Protocol;

b) "Prejudiciu" înseamnă un efect advers asupra conservării și utilizării durabile a diversității biologice luând, de asemenea, în considerare riscurile pentru sănătatea umană, și care:

(i) este măsurabil sau observabil, luând în considerare, ori de câte ori sunt disponibile, condițiile inițiale stabilite științific și recunoscute de către autoritatea competentă, care ia în considerare orice variații de origine naturală sau produse de om; și

(ii) este semnificativ, astfel cum este prevăzut la paragraful 3 de mai jos.

c) "Operator" înseamnă orice persoană care deține controlul direct sau indirect asupra organismului viu modificat genetic, după caz, și care ar putea, în conformitate cu dreptul intern, să includă, între alții, titularul autorizației, persoana care a introdus pe piață organismul viu modificat genetic, cercetătorul, producătorul, notificatorul, exportatorul, importatorul, transportatorul sau furnizorul.

d) "Măsuri reparatorii" înseamnă măsuri rezonabile luate pentru:

(i) A preveni, minimiza, acoperi, reduce, sau a evita prejudiciul, după caz;

(ii) A reface diversitatea biologică prin măsuri care trebuie întreprinse, de preferință în următoarea ordine:

a. Refacerea diversității biologice pentru a o aduce la condițiile existente înainte de producerea prejudiciului sau la un nivel echivalent, cel mai apropiat; dacă autoritatea competentă stabilește că acest lucru nu este posibil;

b. Refacerea prin, *inter alia*, înlocuirea pierderii diversității biologice cu alte componente ale acestei diversități biologice, pentru același sau pentru un alt tip de utilizare, la aceeași locație, sau, după caz, la o altă locație.

3. Caracterul "semnificativ" al unui efect advers se determină pe baza unor factori cum sunt:

a) Modificarea pe termen lung sau permanentă, respectiv o modificare care nu permite revenirea la normal prin refacere naturală, într-o perioadă de timp rezonabilă;

b) Amploarea modificărilor calitative sau cantitative, care afectează în mod negativ elementele componente ale diversității biologice;

c) Reducerea capacității elementelor componente ale diversității biologice de a genera bunuri și servicii;

d) Amploarea oricărui efect advers asupra sănătății umane, în contextul Protocolului.

ARTICOLUL 3

Scop

1. Prezentul Protocol adițional se aplică pentru prejudiciul datorat organismelor vii modificate genetic, care își au originea într-o mișcare transfrontieră. Organismele vii modificate genetic la care se face referire sunt destinate pentru:

- a) Utilizarea directă ca alimente sau hrană pentru animale sau pentru prelucrare;
- b) Utilizarea în condiții de izolare;
- c) Introducerea deliberată în mediu.

2. În ceea ce privește mișcările transfrontieră intenționate, prezentul Protocol adițional se aplică prejudiciului care rezultă din orice utilizare autorizată a organismelor vii modificate genetic menționate la paragraful 1 de mai sus.

3. Prezentul Protocol adițional se aplică, de asemenea, pentru prejudiciul rezultat din mișcările transfrontieră neintenționate prevăzute la art. 17 din Protocol, precum și prejudiciului rezultat din mișcările transfrontieră ilegale, prevăzute la art. 25 din Protocol.

4. Prezentul Protocol adițional se aplică pentru prejudiciul rezultat dintr-o mișcare transfrontieră a organismelor vii modificate genetic, care a început după intrarea în vigoare a prezentului Protocol adițional pentru Partea în a cărei jurisdicție a avut loc mișcarea transfrontieră.

5. Prezentul Protocol adițional se aplică pentru prejudiciul care s-a produs în zonele situate în limitele jurisdicției naționale a Părților.

6. Părțile pot utiliza criteriile stabilite prin legislația lor internă pentru a repara prejudiciul care se produce în limitele jurisdicției lor naționale.

7. Legislația națională care asigură aplicarea prezentului Protocol adițional se aplică, de asemenea, pentru prejudiciul rezultat din mișcarea transfrontieră a organismelor vii modificate genetic, care provin de la non-Părți.

ARTICOLUL 4

Relația de cauzalitate

Între prejudiciu și organismul viu modificat genetic, în discuție, trebuie stabilită o relație de cauzalitate, în conformitate cu dreptul intern.

ARTICOLUL 5

Măsuri reparatorii

1. În cazul producerii unui prejudiciu, Părțile solicită operatorului/operatorilor respectiv/ respectivii, sub rezerva condițiilor impuse de autoritatea competentă, următoarele:

a) Să informeze imediat autoritatea competentă;

b) Să evalueze prejudiciul; și

c) Să adopte măsuri reparatorii adecvate.

2. Autoritatea competentă trebuie să acționeze pentru:

a) Identificarea operatorului care a produs prejudiciul;

b) Evaluarea prejudiciului; și

c) Stabilirea măsurilor reparatorii, care ar trebui să fie luate de către operator.

3. Atunci când informațiile relevante, respectiv informațiile științifice disponibile sau informațiile puse la dispoziție prin mecanismul Biosafety Clearing-House, indică faptul că există o probabilitate suficientă de producere a unui prejudiciu, dacă măsurile reparatorii nu sunt luate în timp util, operatorul este obligat să ia măsurile adecvate reparatorii, pentru a evita un astfel de prejudiciu.

4. Autoritatea competentă poate pune în aplicare măsuri reparatorii corespunzătoare, mai ales în situația particulară când operatorul nu a reușit să facă acest lucru.

5. Autoritatea competentă are dreptul de a recupera de la operator costurile și cheltuielile legate de evaluarea prejudiciului și de aplicare a oricărui astfel de măsuri reparatorii adecvate. Părțile pot prevedea în dreptul lor intern și alte situații în care operatorul să nu fie obligat să suporte aceste costuri și cheltuieli.

6. Deciziile autorității competente prin care se cere operatorului să ia măsurile reparatorii, trebuie să fie motivate. Aceste decizii trebuie să fie notificate operatorului. Dreptul intern trebuie să prevadă posibilitatea de revizuire administrativă sau judiciară a unor astfel de decizii. Autoritatea competentă trebuie să informeze operatorul despre căile de atac disponibile, în conformitate cu legislația națională. Recurgerea la astfel de căi de atac nu trebuie să împiedice autoritatea competentă de a lua măsuri reparatorii în circumstanțe adecvate, cu excepția cazului în care este prevăzut altfel în dreptul intern.

7. În aplicarea prezentului articol și cu scopul de a defini măsurile reparatorii specifice pe care autoritatea competentă urmează să le ia sau să le solicite, Părțile pot, după caz, să evalueze dacă măsurile reparatorii sunt deja prevăzute prin legislația lor internă privind răspunderea civilă.

8. Măsurile reparatorii trebuie să fie puse în aplicare în conformitate cu dreptul intern.

ARTICOLUL 6

Excepții

1. Părțile pot prevedea, în dreptul lor intern, următoarele excepții:

a) Situații necontrolabile, având caracter excepțional, sau situații de *forță majoră*; și

b) Conflicte armate sau tulburări civile.

2. Părțile pot prevedea în dreptul lor intern orice alte excepții sau derogări pe care le consideră potrivite.

ARTICOLUL 7

Termene

Părțile pot prevedea în dreptul lor intern:

a) Termene limită relative și/sau absolute, în privința măsurilor reparatorii; și

b) Momentul de început privind impunerea de termene limită.

ARTICOLUL 8

Limite financiare

Părțile pot prevedea în legislația lor națională limite financiare privind recuperarea costurilor și a cheltuielilor legate de măsurile reparatorii.

ARTICOLUL 9

Dreptul la recurs

Prezentul Protocol adițional nu trebuie să limiteze sau să restrângă vreun drept la recurs sau despăgubire, pe care un operator îl poate exercita față de orice altă persoană.

ARTICOLUL 10

Garanția financiară

1. Părțile își rezervă dreptul de a introduce, prin legislația lor națională, prevederi privind garanția financiară.

2. Părțile își exercită dreptul menționat la paragraful 1 de mai sus în conformitate cu drepturile și obligațiile lor în temeiul dreptului internațional, luând în considerare ultimele trei paragrafe din preambulul Protocolului.

3. Prima reuniune a Conferinței Părților funcționând ca reuniune a Părților la Protocol, după intrarea în vigoare a Protocolului adițional, va solicita Secretariatului să efectueze un studiu cuprinzător, care va aborda, *inter alia*:

a) Modalitățile de realizare a mecanismelor de garanție financiară;

b) O evaluare a impactului de mediu, economic și social al acestor mecanisme, în special asupra țărilor în curs de dezvoltare; și

c) O identificare a organismelor adecvate, care să asigure garanția financiară.

ARTICOLUL 11

Responsabilitatea Statelor pentru acte ilicite pe plan internațional

Prezentul Protocol adițional nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor statelor decurgând din normele de drept internațional general cu privire la responsabilitatea Statelor pentru acte ilicite la nivel internațional.

ARTICOLUL 12

Punerea în aplicare și legătura cu răspunderea civilă

1. Părțile trebuie să prevadă în legislația lor națională reguli și proceduri pentru măsuri de remediere în cazul producerii unui prejudiciu. Pentru a pune în aplicare această obligație, Părțile trebuie să prevadă măsuri reparatorii în conformitate cu prezentul Protocol adițional și pot, după caz:

a) Să aplice legislația națională existentă, inclusiv, unde este cazul, normele și procedurile generale privind răspunderea civilă;

b) Să aplice sau să elaboreze normele și procedurile de răspundere civilă, specifice acestui scop; sau

c) Să aplice sau să elaboreze o combinație a celor două.

2. Părțile vor trebui, în scopul de a prevedea norme și proceduri adecvate în legislația lor internă privind răspunderea civilă pentru prejudiciul material sau personal, asociat cu un prejudiciu, astfel cum este definit la art. 2, paragraful 2 lit. b) din prezentul Protocol adițional, să acționeze astfel:

a) Să continue să aplice legislația lor în vigoare privind răspunderea civilă;

b) Să elaboreze și să aplice sau să continue să aplice legea răspunderii civile, specifică acestui scop; sau

c) Să elaboreze și să aplice sau să continue să aplice o combinație a celor două.

3. Atunci când își elaborează legislația privind răspunderea civilă, menționată la lit. b) sau lit. c) de la paragraful 1 sau 2 de mai sus, Părțile trebuie să abordeze, *inter alia*, după caz, următoarele elemente:

a) Prejudiciul;

b) Standardul privind răspunderea, incluzând răspunderea strictă sau răspunderea întemeiată pe culpă;

c) Direcționarea răspunderii, dacă este cazul;

d) Dreptul de a formula pretenții.

ARTICOLUL 13

Evaluare și examinare

Conferința Părților, care funcționează ca reuniune a Părților la Protocol, va proceda la o examinare a eficacității acestui Protocol adițional la cinci ani după intrarea sa în vigoare, și la fiecare cinci ani după aceea, cu condiția ca informațiile necesare să fi fost furnizate de către Părți. Examinarea se va efectua în contextul evaluării și examinării Protocolului în conformitate cu prevederile art. 35 din Protocol, cu excepția cazului când Părțile la prezentul Protocol adițional au decis altfel. Prima examinare trebuie să includă o verificare a eficacității art. 10 și art.12.

ARTICOLUL 14

Conferința Părților funcționând ca reuniune a Părților la Protocol

1. Fără a aduce atingere paragrafului 2 al art. 32 din Convenție, Conferința Părților, care funcționează ca reuniune a Părților la Protocol, funcționează drept reuniune a Părților la prezentul Protocol adițional.

2. Conferința Părților funcționând ca reuniune a Părților la Protocol, urmărește constant modul de aplicare a prezentului Protocol adițional și emite, în limitele mandatului său, deciziile necesare pentru a conduce la o implementare efectivă. Aceasta îndeplinește funcțiile care îi sunt atribuite prin prezentul Protocol adițional și, *mutatis mutandis*, funcțiile care îi sunt atribuite prin paragraful 4 lit. a) și f) ale art. 29 din Protocol.

ARTICOLUL 15

Secretariatul

Secretariatul stabilit prin art. 24 din Convenție funcționează ca Secretariat pentru prezentul Protocol adițional.

ARTICOLUL 16

Relația cu Convenția și Protocolul

1. Prezentul Protocol adițional se adaugă Protocolului și nu modifică sau amendează Protocolul.

2. Prezentul Protocol adițional nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor Părților la prezentul Protocol adițional, care decurg din Convenție și Protocol.

3. Cu excepția dispozițiilor contrare din prezentul Protocol adițional, prevederile Convenției și ale Protocolului se aplică, *mutatis mutandis*, prezentului Protocol adițional.

4. Fără a aduce atingere paragrafului 3 de mai sus, prezentul Protocol adițional nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor unei Părți în conformitate cu dreptul internațional.

ARTICOLUL 17

Semnarea

Prezentul Protocol adițional este deschis spre semnare de către Părțile la Protocol la sediul Organizației Națiunilor Unite din New York, de la 7 martie 2011 până la 6 martie 2012.

ARTICOLUL 18

Intrarea în vigoare

1. Prezentul Protocol adițional intră în vigoare în cea de-a 90-a zi de la data depozitării celui de-al 40-lea instrument de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, de către Statele sau organizațiile regionale de integrare economică, care sunt Părți la Protocol.

2. Prezentul Protocol adițional intră în vigoare pentru un Stat sau o organizație regională de integrare economică, care ratifică, acceptă, aprobă ori aderă la acesta, după depozitarea celui de-al 40-lea instrument menționat la paragraful 1 de mai sus, în cea de-a 90-a zi de la data la care Statul respectiv sau organizația regională de integrare economică respectivă a depus instrumentul său de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, sau la data la care Protocolul intră în vigoare pentru acel Stat sau organizație regională de integrare economică, ultima dată dintre cele două fiind cea reținută.

3. În sensul paragrafelor 1 și 2 de mai sus, orice instrument depozitat de către o organizație regională de integrare economică nu este considerat ca fiind suplimentar față de instrumentele depozitate de statele membre ale unei astfel de organizații.

ARTICOLUL 19

Rezerve

Prezentul Protocol adițional nu poate face obiectul unor rezerve.

ARTICOLUL 20

Retragere

1. În orice moment, după doi ani de la data la care prezentul Protocol adițional a intrat în vigoare pentru o Parte, aceasta se poate retrage din prezentul Protocol adițional prin notificare scrisă adresată depozitarului.

2. Orice astfel de retragere își produce efectele la expirarea unei perioadei de un an de la data primirii notificării de către depozitar sau la o dată ulterioară, specificată în notificarea de retragere.

3. Orice Parte care se retrage din Protocol în conformitate cu art. 39 din Protocol este considerată, de asemenea, retrasă din prezentul Protocol adițional.

ARTICOLUL 21

Texte autentice

Originalul prezentului Protocol adițional, ale cărui texte în limbile arabă, chineză, engleză, franceză, rusă și spaniolă sunt egal autentice, va fi depus la Secretarul General al Organizației Națiunilor Unite.

DREPT CARE noi, subsemnații, fiind împuterniciți corespunzător în acest sens, am semnat prezentul Protocol adițional.

ÎNCHEIAT la Nagoya azi 15 octombrie 2010.

.....